

ОСОБЛИВОСТІ ШАХРАЙСТВ, ШЛЯХОМ ВИКОРИСТАННЯ ЗАСОБІВ МОБІЛЬНОГО ЗВ'ЯЗКУ

Слухач магістратури 102 н.г. Прокопчук І.В.

Науковий керівник: к.ю.н., старший науковий співробітник наукової лабораторії з проблем досудового розслідування НАВС Брисковська О.М.

Основним способом учинення шахрайств у сфері мобільного зв'язку, є заволодіння коштами фізичних осіб шляхом створення у потерпілої особи уявної необхідності передачі коштів стороннім особам. Таке уявлення створюється за допомогою різноманітних способів, основними з яких є:

повідомлення про виграші у лотереях, для отримання яких необхідно перерахувати певну суму завдатку;

повідомлення про ситуації з близькими людьми, які начебто потрапили у скрутне становище (були затримані працівниками міліції, потрапили в лікарню тощо) і для надання допомоги яким терміново необхідно перерахувати кошти на той чи інший мобільний рахунок;

благодійні акції, коли для надання допомоги тяжко хворим особам потрібно перерахувати кошти на той чи інший мобільний рахунок;

інші повідомлення.

Найбільш поширений вид телефонного шахрайства на сьогоднішній день є вимагання грошей для порятунку родичів.

Невід’ємний компонент усілякої шахрайської дії - довірливість. Установлення й розвиток довірливих відносин та стосунків як керований процес з боку суб’єкта злочину (шахрая) виявляється суто технологічною усвідомленою цілеспрямованою дією.

Зазвичай шахраєм використовується наступна схема.

1. Спочатку шахрай закуповує певну кількість стартових пакетів того чи іншого мобільного оператора. Вказані картки використовуються для телефонування на номери потенційних жертв.

2. Відбувається “продзвін” телефонних номерів потенційних жертв шахрайства. При цьому дуже рідко використовуються якісь певні особливості номеру, які б дозволяли обрати його шахраєві у якості жертви. У більшості випадків відбуваються спроби дозвону на певні номери, що знаходяться поряд у номерній ємності. Тобто, спочатку шахрай телефонує, наприклад, на номер 050-331-1100. У випадку, коли шахрайство не відбулося з будь-яких причин (шахраєві не відповіли; вказаний номер взагалі не працює; власник номеру відповів відмовою на пропозицію шахрая тощо) - відбувається спроба дозвону на наступний номер, тобто 050-311-1101. Потім на наступний і так до тих пір, доки хтось із власників чергового телефонного номеру не погодиться на пропозицію шахрая.

3. У випадку, коли відбувся контакт між шахраєм та потерпілим, відбувається безпосередньо факт шахрайства - тобто злочинець тим чи іншим способом примушує потерпілу особу передати йому кошти (перевести, або продиктувати номер поповнення).

4. Після отримання коштів на той чи інший мобільний рахунок, злочинець здійснює переміщення коштів із одного рахунку на інший. У такому ланцюгу переміщень можуть бути задіяні до 10-15 мобільних рахунків.

5. Зрештою відбувається використання коштів на послуги мобільного зв'язку. Така необхідність для злочинця обумовлена тим фактом, що нині операторами мобільного зв'язку не передбачена можливість отримання коштів з мобільного рахунку у готівковому вигляді.

6. Злочинець отримує готівкові кошти від власника мобільного рахунку, з якого отримані злочинним шляхом кошти були витрачені на послуги зв'язку. Зазвичай такими особами є вуличні торговці послугами зв'язку, які надають можливість поповнити рахунок шляхом переводу коштів з одного номеру на інший.

Характерною рисою шахрайства у сфері мобільного зв'язку є відсутність документів, пов'язаних безпосередньо із процесом отримання злочинцем коштів від потерпілої особи. Чи не єдиними джерелами доказової інформації, що можуть бути надані абонентом, є документи (предмети), що підтверджують факти здійснення оплати послуг зв'язку на номер шахрая. Такими можуть бути: оригінали карток поповнення рахунку, чеки, що підтверджують факт здійснення платіжних операцій. Основними джерелами інформації, за цих умов є відомості про стан мобільного рахунку жертви та злочинця у той чи інший період часу, покази свідків, а також дані про телефонні переговори (SMS-розсилки) та переведення коштів що здійснюються з телефонного номера на телефонний номер шахрая. Така інформація може бути отримана насамперед від самого потерпілого, а у подальшому - має бути використана для отримання необхідних даних від оператора мобільного зв'язку. Зокрема, оператором можуть бути надані документи, що містять дані про: особу, яка є власником того чи іншого мобільного номеру; з'єднання абонента; стан мобільного рахунку жертви та злочинця у той чи інший період часу; переведення коштів з телефонного номеру на телефонний номер шахрая.